

Wyrok z dnia 16 maja 2006 r.

I UK 286/05

Okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego, pracy na gospodarstwie rolnym i opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne podlegają obliczeniu w oparciu o § 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) w związku z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) i w związku z art. 195 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie: SN Roman Kuczyński (sprawozdawca), SA Jolanta Strusińska-Żukowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 maja 2006 r. sprawy z odwołania Jadwigi S. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziałowi Regionalnemu w B. o emeryturę, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 czerwca 2005 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i oddalił apelację Jadwigi S. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 7 grudnia 2004 r. [...].

U z a s a d n i e

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddział Regionalny w B. decyzją z dnia 10 maja 2004 r. odmówiła Jadwidze S. prawa do emerytury rolniczej przewidzianej w ustawie z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin wskazując, iż nie udowodniła podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przez okres 25 lat. W odwołaniu od powyższej de-

cyjzi Jadwiga S. wywodziła, iż spełnia wszystkie przesłanki do przyznania jej emerytury rolniczej określone ustawą z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku wyrokiem z dnia 7 grudnia 2004 r. [...] oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczynie uzyskała wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalającą wysokość emerytury z tytułu przekazania gospodarstwa rolnego z jednoczesnym zawieszeniem jej wypłaty do 5 maja 2004 r. Ustalenie wnioskodawczynie prawa do emerytury i jego zawieszenie było decyzją warunkową, która utraciła moc zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wnioskodawczynie, jako że przekazała gospodarstwo rolne do końca 1990 r., zachowała jednakże uprawnienie do ubiegania się o przyznanie świadczenia emerytalnego na podstawie dotychczasowych przepisów. Sąd Okręgowy ustalił, iż wnioskodawczynie nie spełnia wszystkich określonych art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin przesłanek do przyznania prawa do emerytury. Wprawdzie przekazała następcom gospodarstwo rolne oraz ukończyła 55 lat życia, nie legitymuje się jednakże 25 letnim okresem prowadzenia gospodarstwa rolnego bądź pracy na gospodarstwie rolnym i opłacania składki za cały okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia tego gospodarstwa i pracy na nim. W jej przypadku okres ten, trwający do 30 kwietnia 1990 r., jest krótszy aniżeli 25 lat.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła wnioskodawczynie.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 28 czerwca 2005 r. uwzględnił apelację wnioskodawczynie stwierdzając, że Sąd pierwszej instancji z naruszeniem art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin ustalił, że Jadwiga S. nie legitymuje się 25 letnim okresem prowadzenia gospodarstwa rolnego bądź pracy na gospodarstwie rolnym i opłacania składki za cały okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia tego gospodarstwa i pracy na nim. W przypadku wnioskodawczynie okres ten trwał od 5 maja 1965 r. do 30 kwietnia 1990 r. Sąd drugiej instancji do obliczenia 25 - letniego okresu zastosował art. 114 k.c., według którego rok liczy się za 365 dni. W oparciu o ten przepis, zważywszy na lata przestępne występujące pomiędzy 1965 r. a 1990 r., Sąd ustalił, że wnioskodawczynie legitymuje się 25 letnim okresem ubezpieczenio-

wym. W konsekwencji powyższego, stwierdził, że wniosek ubezpieczonej z dnia 29 kwietnia 2004 r. okazał się uzasadniony, jako że spełniała ona z dniem 5 maja 2004 r. wszystkie określone przepisem art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin warunki przyznania prawa do emerytury.

Na powyższe rozstrzygnięcie organ rentowy wniósł skargę kasacyjną, wskazując na naruszenie prawa materialnego, tj. art. 124 i art. 195 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) w związku z § 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. Nr 10, poz. 49 ze zm.), mającym zastosowanie w powyższej sprawie na mocy art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.), które to przepisy, w ocenie strony skarżącej, winny być zastosowane przy ustalaniu, czy odwołująca legitymuje się 25-letnim okresem prowadzenia gospodarstwa rolnego bądź pracy na nim, wynikającym z art. 21 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, mającym zastosowanie na mocy art. 108 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, a nie art. 114 k.c., który w ocenie organu rentowego został niewłaściwie zastosowany, bowiem skoro wyżej wymienione przepisy szczególne określają sposób obliczania okresów zatrudnienia, to one powinny być zastosowane, a nie przepisy Kodeksu cywilnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego okazała się uzasadniona. Błędne było zastosowanie przez Sąd drugiej instancji art. 114 k.c. do obliczenia 25 letniego okresu ubezpieczeniowego wnioskodawczyni. Słusznie organ rentowy wywodził w skardze, że w niniejszej sprawie do obliczenia okresu składkowego ubezpieczonej ma zastosowanie przepis § 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. Nr 10, poz. 49 ze zm.), który stanowi, iż „przy obliczaniu okresów zatrudnienia dodaje się poszczególne okresy zatrudnienia obejmujące lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy zatrudnienia oblicza się w dniach. Sumę dni za-

mienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych; sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok. Jeżeli w zaświadczeniu stwierdzającym okresy zatrudnienia podane są dniówki robocze, a nie okresy zatrudnienia, sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 22 dni robocze, a za okresy przed dniem 1 stycznia 1998 r. - 25 dni roboczych". Przepis ten wskazuje więc dwa sposoby obliczania okresów zatrudnienia (okresów składkowych i nieskładkowych) mających istotny wpływ na powstanie prawa do świadczeń oraz ich wysokość. Pierwszy z nich, nakazuje przeliczenie okresów zatrudnienia na lata, miesiące i dni (zdanie pierwsze) oraz obliczenie dni z niepełnych miesięcy zatrudnienia (zdanie drugie). Tego sposobu dotyczy reguła zamiany pełnych 12 miesięcy za rok, oraz dni na miesiące - „przyjmując 30 dni kalendarzowych za miesiąc”. Przez okresy „niepełnych miesięcy zatrudnienia” należy rozumieć te miesiące, w których zatrudnienie trwało krócej niż miesiąc kalendarzowy, czyli wówczas, jeśli nie było wykonywane przez wszystkie dni konkretnego miesiąca, w szczególności, gdy rozpoczęło się po pierwszym dniu miesiąca, względnie zakończyło się przed ostatnim jego dniem. Drugą regułą obliczania okresów zatrudnienia przewiduje zdanie ostatnie tego przepisu odnoszące się - przede wszystkim - do tak zwanych pracowników dniówkowych. Reguły tej nie ma potrzeby poddawać wykładni, skoro w niniejszej sprawie ubezpieczona nie była „pracownikiem dniówkowym”. Na mocy art. 194 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przepisy wykonawcze wydane do aktów prawnych (ustaw) uchylonych tą ustawą (art. 195 wyżej wymienionej ustawy) stosuje się do momentu wydania nowych przepisów wykonawczych. W miejsce wymienionego rozporządzenia nie zostały wprowadzone nowe przepisy określające sposób obliczania okresów ubezpieczeniowych. Tak więc w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych stosuje się nadal rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Ponadto na mocy art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Tym samym uznać należy, że skoro w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych stosuje się przy obliczaniu składek ubezpieczeniowych § 31 wymienionego rozporządzenia, to także należy stosować to rozporządzenie w rolniczym systemie ubezpieczeń społecznych. Ponadto zarówno w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych, jak i rolniczym systemie ubezpieczeń społecznych, bez wyraźnej normy odsyłającej nie mają zastosowania przepisy

Kodeksu cywilnego. Natomiast zdarzenia prawne na gruncie tych systemów kwalifikowane są w oparciu o przepisy prawa publicznego w drodze decyzji administracyjnych.

W świetle reguł przeliczenia okresów ubezpieczeniowych wskazanych powyżej, wnioskodawczyni nie legitymuje się 25 letnim okresem prowadzenia gospodarstwa rolnego bądź pracy na gospodarstwie rolnym i opłacania składki za cały okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia tego gospodarstwa i pracy na nim. W przypadku wnioskodawczyni okres ten trwał od 5 maja 1965 r. do 30 kwietnia 1990 r. W konsekwencji powyższego stwierdzić należy, że wniosek ubezpieczonej z dnia 29 kwietnia 2004 r. okazał się nieuzasadniony, jako że nie spełniała ona z dniem 5 maja 2004r. wszystkich przesłanek określonych przepisem art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin koniecznych do przyznania prawa do emerytury.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====